

Село Долен е типично високопланинско село (1020 м надморска височина), разположено върху югозападната част на Дъбрашкия дял на Западните Родопи, на 26 километра от гр. Гоце Делчев. Споменава се в турските регистри още в 1671 г. Възрожденският архитектурен разцвет, съхранен и до днес, чрез 70-те къщи паметници на културата, го прави през 1977 г. “Културен исторически резерват “Долен”. Основните забележителности са старата църква “Св. Никола”, построена през 1834 г. в комплекс с килийно училище. Върху иконостаса на тази църква са изрисувани икони от Георги Филипов, зограф от Дебърско, който по-късно се преселва и живее в Габрово. Най-интересни като възрожденски типични улични ансамбли са кръстовищата “Кавалите”, “Николовската чешма” и чаршийската уличка. Селото е известно в миналото с добре развитото си златарство и кираджийство. Население 477ж.

Тесните калдъръмени улички и характерните му стари къщи, изградени във възрожденски стил са безкрайно интересни. Къщите са строени с типично еркерно наддаване на втория и третия етаж и с вътрешно устройство, доближаващо се до възрожденските къщи в д. руги селища на страната. Някои от таваните са украсени с резби. Интересна е построената през 1837 год. черква с чудната си резба, дело на майстори-самоуки.

Навсякъде ви обзема невероятна тишина, ромонът на реката, нежната песен на птиците и тихото жужене на мушиците. Усещате чистия планински въздух и се чудите що за място е това, където времето е спряло един век назад. Планината превзема погледа ви със своята зеленина, пролет и лято, с изумителната белота през зимата или с невероятните си багри през есента. Тук всеки сезон рисува своята неповторима картина. Историята на село Долен ще ви завладее, както с факти, така и с неразгадани все още тайни.